

Received February 19, 2014; reviewed; accepted March 18, 2014

*górnictwo odkrywkowe, rekultywacja,
prawo geologiczne i górnicze*

Miranda PTAK¹

Zbigniew KASZTELEWICZ²

REKULTYWACJA W PRAWIE GEOLOGICZNYM I GÓRNICZYM JAKO ELEMENT PLANOWANIA DZIAŁALNOŚCI

Dobrze zaplanowana działalność górnicza cechuje się tym, że już na jej początku należy wiedzieć jak będzie wyglądało zakończenie. Istotnym elementem planowania jest rekultywacja i likwidacja zakładu górniczego. Te dwa procesy mają znaczenie nie tylko w kształtowaniu opłacalności eksploatacji kopaliny, ale mają również wymiar obowiązku prawnego, jaki nakładają przepisy z zakresu ochrony środowiska oraz prawa geologicznego i górniczego. Artykuł ma na celu przybliżenie tych zagadnień w świetle ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz aktów wykonawczych do tej ustawy, z jednoczesną oceną dotychczasowych i nowych przepisów w odniesieniu do skuteczności egzekwowania obowiązku rekultywacyjnego. Przeprowadzona analiza uregulowań prawnych i posiadane doświadczenie zawodowe autorów zaowocowało przedstawieniem kilku tez związanych z procesem rekultywacji.

1. WPROWADZENIE

Analizując wagę zagadnienia, czy istotne jest planowanie na samym początku działalności górniczej rekultywacji, w tym też likwidacji zakładu górniczego, należałoby przytoczyć kilka liczb. Z punktu widzenia gospodarki gruntami górnictwo w 2010 roku zajmowało powierzchnię 37 584 ha, a w 2011 roku 38 065 ha. Są to powierzchnie związane z czynną działalnością górniczą jak i tereny towarzyszące, tj. place manewrowe, miejsca składowania produktów i infrastruktury biurowej, parki

¹ Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu, m.ptak@wug.gov.pl

² AGH, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, kasztel@agh.edu.pl

maszynowe, które niejednokrotnie nie mają bezpośredniego związku z działalnością wydobywczą. Grunty związane wyłącznie z tą działalnością w 2010 r. stanowiły natomiast 27 916 ha, a w 2011 r. 27 707 ha. Powierzchnie te odgrywają istotną rolę na poziomie lokalnych planów i polityk gmin, które poprzez przeznaczanie gruntów, wyznaczają w sposób ramowy docelowe zagospodarowanie terenu. Tym samym gminy mają istotny wpływ na ustalenie kierunku rekultywacji, jak również realny wpływ na wysokość kosztów, ściśle związanych z kierunkami rekultywacji.

Z danych statystycznych zbieranych przez okręgowe urzędy górnicze, a przedstawianych rokrocznie w sprawozdaniu Wyższego Urzędu Górniczego wynika, że w 2011 roku powierzchnie wymagające rekultywacji po działalności górniczej wynosiły 7565 ha. Stanowi to 19,8% całkowitej powierzchni gruntów użytkowanych przez górnictwo (WUG, 2012). W 2011 roku przeprowadzono prace rekultywacyjne na powierzchni 1131 ha, co z kolei stanowiło 14,5% całkowitej powierzchni gruntów wymagających rekultywacji. Największy wzrost zrekultywowanych terenów w ostatnich latach odnotowano w górnictwie kopalni skalnych; w 2011 roku zrekultywowano 465 ha. Koszty rekultywacji zgodnie z ustawą ponosi ten, kto dokonał niekorzystnych zmian w środowisku. Można tu postawić pytanie, czy zawsze jest to teren niekorzystnie przekształcony? Znane są liczne przypadki, gdzie nieczynne kamieniołomy stają się siedliskami cennymi przyrodniczo, w tym siedliskami obszarów Natura 2000 albo pełnią inne funkcje (Kasztelewicz 2010, Ptak 2013) jak np. amfiteatr w nieczynnym kamieniołomie „Kadzielnia”, rezerwat geologiczny na wschodniej części kopalni wapienia „Czatkowice”, czy ścieżki dydaktyczne na terenie kamieniołomu „Zabierzów”. Na uwagę zasługuje fakt, że mimo największych kosztów związanych z rekultywacją leśną, to właśnie ten kierunek przeważa nad innymi. Znając te uwarunkowania, łatwiej planować działalność górniczą i odpowiednio korygować działania na etapie już prowadzonej eksploatacji, by proces rekultywacji, a czasem też likwidacji zakładu górniczego przebiegał prawidłowo. W procesie projektowania działalności górniczej, należy podkreślić konieczność aktywnej obecności przedsiębiorcy górniczego w pracach nad dwoma dokumentami planistycznymi, tj. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego. W dalszej kolejności ma znaczenie racjonalna gospodarka gruntami.

Gospodarka gruntami dla wielu przedsięwzięć górniczych może okazać się kluczową. Przedsiębiorca na etapie planowania swojej działalności nie tylko powinien znać obciążenia, jakie wiążą się z podatkiem od nieruchomości, ale również, poprzez dane wynikające z dokumentacji geologicznej, projektu zagospodarowania złoża, raportu oddziaływania na środowisko, jakiej powierzchni potrzebuje na działalność, na każdym etapie przedsięwzięcia.

2. PRAWNE RAMY REKULTYWACJI W DZIAŁALNOŚCI GÓRNICZEJ

Obowiązek, przeprowadzenia rekultywacji spoczywa na każdym, zgodnie z art. 86 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – „*Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady odpowiedzialności określa ustawa*”. Jest to więc obowiązek jaki dla wszystkich podmiotów zajmujących się górnictwem skalnym przewidują normatywy prawne. Spośród nich podstawowy zrąb stanowią ustawy:

- z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*, 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnictwo*, 10 lipca 2008 r. *o odpadach wydobywczych*, 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*

oraz rozporządzenia:

- z dnia 16 lutego 2012 r. *ws. planów ruchu zakładów górniczych*, 8 kwietnia 2013 r. *ws. szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu odkrywkowego zakładu górnictwa*, 24 kwietnia 2012 r. *ws. szczegółowych wymagań dotyczących projektów zagospodarowania złóż*.

Prawo wspólnotowe nie wypracowało jednolitego aktu prawnego, regulującego ochronę powierzchni ziemi w odniesieniu do działalności górnictwa. Liczne regulacje sektorowe, w tym dyrektywy, ograniczają się do ochrony powierzchni w kontekście zanieczyszczenia gleb lub zasad produkcji roślinnej, czy też wykorzystania odpadów, osadów ściekowych do rekultywacji. Zakres tych regulacji w ustawodawstwie krajowym, w szczególności rekultywacji w przypadku zaistniałych szkód w środowisku przejęła ustawa z 13 kwietnia 2007 r. *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie*.

Podkreślić należy, że w górnictwie odkrywkowym w zakresie rekultywacji zakładów górniczych (poza zakładami eksploatującymi na podstawie koncesji „starostowych” i nie prowadzących wypełniania wyrobisk odpadami obcymi), obowiązuje norma PN-G-07800:2002 *Górnictwo odkrywkowe–Rekultywacja–Ogólne wytyczne projektowania*. Nie jest to akt prawny, jednakże przywołanie normy w przepisie prawa wskazuje na konieczność jej stosowania.

3. ANALIZA UREGULOWAŃ PRAWNYCH

Nowe jak i dotychczas obowiązujące regulacje dotyczące rekultywacji można podzielić na trzy zasadnicze etapy: postępowania przed starostą w celu uzyskania decyzji rekultywacyjnych, prowadzenia rekultywacji w ramach planu ruchu zakładu górnictwa, zakończenia rekultywacji.

Etap pierwszy nie uległ zmianom po uchwaleniu nowej ustawy *Prawo geologiczne i górnictwo*. Organy nadzoru górnictwa, jako organy współdziałające mają obowiązek

opiniowania decyzji w sprawach rekultywacji gruntów w odniesieniu do działalności górniczej. Wynika to z art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*. Należy zwrócić uwagę, że organ nadzoru górniczego wydaje postanowienie opiniujące w zakresie rekultywacji tylko w odniesieniu do działalności górniczej. Postępowanie na tym etapie dotyczy decyzji rekultywacyjnych w sprawie ograniczenia lub utraty wartości użytkowych gruntów, osoby obowiązanej do rekultywacji, kierunku i terminu wykonania rekultywacji (art. 22). Organy nadzoru górniczego w 2012 roku wydały ogółem 930 postanowień w sprawach rekultywacji gruntów, w tym 576 w zakresie ww. decyzji rekultywacyjnych. Dotychczasowa delegacja zawarta w art. 80 ust. 1 pkt. 5 ustawy z 1994 r. zobowiązywała do przeprowadzenia rekultywacji gruntów po działalności górniczej przy likwidacji zakładu górniczego. Została zastąpiona art. 129 ust. 1 pkt 5 ustawy z 2011 r. Jednocześnie w art. 129 ust. 2, została zachowana konstrukcja prawna stosowania odpowiedniości przepisów, co obejmował przepis art. 80 ust. 2 ustawy z 1994 r. Oznacza, to, że do rekultywacji gruntów zajętych przez zakład górniczy, w tym również w ramach prowadzenia likwidacji zakładu górniczego, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

Przesłankami do rozpoczęcia drugiego etapu postępowania jest podjęcie przez przedsiębiorcę górniczego działalności. Zgodnie z art. 20 ust. 3 przywołanej ustawy rekultywację i zagospodarowanie gruntów planuje się, projektuje i realizuje na wszystkich etapach działalności przemysłowej. Jest to zgodne z normą zapisaną w art. 126 ust. 2 *Prawa ochrony środowiska*, dotyczącą obowiązku sukcesywnego prowadzenia rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Natomiast należy wskazać, że faktyczne przystąpienie do wykonania rekultywacji, zgodnie z ustawą *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*, może nastąpić na gruntach, które są zbędne całkowicie, częściowo lub na określony czas dla prowadzenia działalności przemysłowej. Przedsiębiorca jest obowiązany do rekultywacji gruntów na własny koszt jako osoba, która spowodowała utratę lub ograniczenie ich wartości użytkowej. Nowe przepisy ustawy oraz rozporządzenia *ws. szczegółowych warunków dotyczących prowadzenia ruchu odkrywkowego zakładu górniczego* nieco inaczej widzą możliwość realizacji rekultywacji. Przede wszystkim trzeba podkreślić, że rekultywacja jest procesem, który nie zawsze immamentnie jest związany z likwidacją zakładu górniczego. Powierzchnie mogą być rekultywowane i nie musi być jednocześnie likwidowany zakład górniczy. Właśnie wykonywanie rekultywacji na etapie ruchu zakładu górniczego, a nie na etapie jego likwidacji, jest rozwiązaniem pożądanym. Ponadto nie należy też uważać, że likwidacja zakładu górniczego jest zawsze związana z rekultywacją. Likwidacja może ograniczyć się w określonych przypadkach tylko np. do likwidacji technicznej infrastruktury. Oba te procesy mogą i często występują łącznie, ale równie dobrze mogą występować niezależnie. Ustawodawca natomiast w *Prawie geologicznym i górniczym* kwestie funduszu likwidacji zakładu górniczego, planów ruchu dla likwidowanych zakładów górniczych oraz dokumentacji technicznej rekultywacji uregulował

odmiennie niż do tej pory. Obecne uregulowania, wyłącznie na poziomie ustawy, regulują zasady postępowania dotyczące funduszu likwidacji zakładu górnictwego, a nie jak dotychczas w formie rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad tworzenia i funkcjonowania funduszu likwidacji zakładu górnictwego, na poziomie aktu wykonawczego.

Od 1 stycznia 2012 r. możliwe jest uruchomienie funduszu likwidacji zakładu górnictwego nie tylko od momentu przedstawienia prowadzącemu rachunek bankowy ostatecznej decyzji dyrektora okręgowego urzędu górnictwego, zatwierdzającej plan ruchu likwidowanego zakładu górnictwego lub likwidowanej części, ale również decyzji zatwierdzającej plan ruchu odkrywkowego zakładu górnictwego. Jednocześnie w dalszym ciągu dyrektor okręgowego urzędu górnictwego w drodze decyzji wydaje zgodę na likwidację funduszu po wcześniejszym zasięgnięciu opinii właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Obecnie w uzasadnionych przypadkach dyrektor okręgowego urzędu górnictwego może, a nie jak dotychczas musiał, w drodze decyzji nakazać przedsiębiorcy wykonanie obowiązku likwidacji zakładu górnictwego lub jego oznaczonej części. Decyzja ta nie wymaga uzgodnienia z wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta). Ustawodawca uznał, że likwidacja jak również obowiązki w zakresie ochrony środowiska, w tym obowiązek wykonania rekultywacji, nie ustaje z chwilą, kiedy nie ma już koncesji. Nie jest ważną przyczyną wygaszenia koncesji, czy nastąpiła z upływem czasu na jaki została udzielona, czy stała się bezprzedmiotowa, czy też doszło do likwidacji przedsiębiorcy, śmierci przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną lub czy zrzeczono się jej. Zakres i sposób realizacji obowiązków w zakresie likwidacji, w tym również rekultywacji, określa plan likwidowanego zakładu górnictwego. Natomiast w przypadku, gdy nie stosuje się przepisów o planach ruchu, obowiązki ustala organ koncesyjny.

Nowe przepisy „uszczelniły” listę adresatów tego obowiązku. W przypadku, kiedy nie istnieje przedsiębiorca, obowiązki w zakresie likwidacji i ochrony środowiska wykonuje jego następca prawny, a jeżeli nie byłoby również następcy prawnego, to właściciel nieruchomości lub osoba posiadająca inny niż własność tytuł prawny do nieruchomości. Decyzje dotyczące wygaszenia koncesji z uwzględnieniem obowiązku likwidacji i ochrony środowiska, w tym rekultywacji podlegają tylko uzgodnieniu z wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta). Nową regulacją, która co należy podkreślić porządkuje, jest kompetencja organu koncesyjnego do ustalania adresata obowiązku w zakresie ochrony środowiska i likwidacji zakładu górnictwego, w drodze decyzji.

Dotychczas działania likwidacyjne mogły być podejmowane tylko w ramach likwidowanego planu ruchu, co nie było konsekwentne, gdyż wiadomo, że w ramach likwidacji również mogły być prowadzone prace rekultywacyjne. Obecnie w treści zarówno zwykłych planów ruchu jak i likwidowanego odkrywkowego zakładu górnictwego zawarte są treści dotyczące zbędnych ze względów technicznych i technologicznych urządzeń, instalacji, obiektów lub wyrobisk oraz treści dotyczące kierunków

rekultywacji, sposobu oraz terminów jej rozpoczęcia i zakończenia. Załączniki do tych planów ruchu obejmują naniesienie w granicy terenu górniczego zasięgu robót likwidacyjnych i rekultywacyjnych. Różnica między tymi planami polega na tym, że w planie likwidowanego zakładu górniczego jest większy poziom uszczegółowienia. Istotną konsekwencją możliwości prowadzenia rekultywacji i likwidacji na podstawie tych planów jest to, że w niektórych sytuacjach rekultywacja i częściowa likwidacja będzie zatwierdzana decyzją dyrektora okręgowego urzędu górniczego bez uzgadniania z wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), a w sytuacji wykonywania rekultywacji i likwidacji – na podstawie planu ruchu likwidowanego zakładu górniczego z wymaganym uzgodnieniem.

Ostatnią istotną nową regulacją jest wprowadzenie obowiązku dokumentowania procesu rekultywacji i posiadania dokumentacji rekultywacji, zatwierdzonej przez kierownika ruchu. Dokumentacja rekultywacji, choć nie nazwana projektem rekultywacji, ma składać się z części opisowej i graficznej. Podobnie zatem jak w ustawie *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*, nie wskazuje się projektu tylko wspomina o dokumentacji, będącej przedmiotem kontroli wykonania rekultywacji. Zasady sporządzania tej dokumentacji mają być zgodne z cytowaną normą PN-G-07800:2002.

Zakończenie rekultywacji generalnie odbywa się tak, jak regulowały dotychczasowe przepisy, tj. wydaniem decyzji o uznaniu rekultywacji za zakończoną. Ustawa *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* stanowi, że okres wykonania rekultywacji winien być nie dłuższy niż 5 lat od zaprzestania działalności przemysłowej. Przedsiębiorca po uzyskaniu takiej decyzji, jak również po likwidacji funduszu na podstawie zgody (decyzji) dyrektora okręgowego urzędu górniczego, ma podstawy do zmiany klasyfikacji gruntu i zmiany wysokości podatku od gruntu. W 2012 roku wydano 354 postanowień opiniujących uznanie rekultywacji za zakończoną (WUG, 2012).

4. OBSZARY WAMAGAJĄCE DYSKUSJI

Górnictwo w minionych dwudziestu pięciu latach zajmowało tereny o powierzchni od 54 tys. ha do 38 tys. ha (Krzaklewski 2001, WUG 2012). Powierzchnie zajęte przez górnictwo kopalin skalnych wynosiły odpowiednio od 16,5 tys. ha w 1992 roku do 28 tys. ha w 2012. Tereny te z uwagi na ich niekorzystne przekształcenie będą musiały być poddane rekultywacji. Skuteczne egzekwowanie wykonania obowiązku rekultywacji, w tym też likwidacji zakładów górniczych jest pochodną dobrego ustawodawstwa oraz sprawnego działania organów nadzoru górniczego, organów koncesyjnych i organów współdziałających. W zakresie regulacji prawnych, system prawa krajowego, w ocenie autorów, wypracował zasady i stabilne konstrukcje prawne. Pozwala to pozytywnie ocenić osiągnięcia, jakie polskie górnictwo ma w zakresie rekultywacji. Stan taki nie byłby możliwy, gdyby nie ogromna praca pokoleń wybitnych ludzi pracy i nauki. Obecny kształt przepisów, jest wynikiem rozważnych dzia-

łań legislacyjnych od czasów pierwszego Dekretu Górniczego z 1953 r. Kontynuacja słuszych założeń, ostrożność we wprowadzaniu dużej liczby zmian, jak również dbałość o uniwersalizm nakładanych norm, przyczyniły się do stworzenia sprawnego instrumentu ochrony powierzchni ziemi, ochrony gruntów rolnych i leśnych. Oczywiście nie oznacza to stanu, gdzie nie ma potrzeby szukania jeszcze lepszych rozwiązań. Obszary wymagające podjęcia dyskusji, obejmują m.in.:

- Wielość organów administracyjnych, które uczestniczą na różnym etapie rekultywacji; jako zasadne należałoby rozważyć, czy rekultywacja dla czynnych zakładów górniczych nie powinna być nadzorowana i kontrolowana tylko przez właściwy organ nadzoru górniczego.
- Zastosowana w *Prawie geologicznym i górnictwie* zasada odpowiedniości stosowania przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych jest zapewne wygodną i uniwersalną. Niemniej jednak wymaga często interpretacji, co z kolei powoduje trudność w jednoznacznym jej stosowaniu. W ocenie autorów lepszym modelem byłoby na poziomie ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*, określenie ram prawnych dla rekultywacji gruntów w granicach zakładu górniczego i traktowanie tych regulacji, jako przepis szczególny (*lex specialis*), który będzie miał pierwszeństwo w zastosowaniu przed przepisem ogólnym.
- Projekty rekultywacji, które obecnie funkcjonują jako dokumentacja rekultywacji, powinny mieć formę określoną przepisami prawa, a nie tylko według wytycznych normy PN-G-07800:2002. Rekultywacja wykonywana zgodnie z projektem jest gwarantem, że proces ten zostanie wykonany w sposób właściwy. Jednocześnie proces nadzoru i kontroli, będzie standaryzowany i skuteczniejszy w egzekwowaniu określonych celów rekultywacji.
- Konieczne jest zdefiniowanie momentu „zaprzestania działalności”. Od jakiej bowiem daty ma biec okres pięciu lat dla wykonania rekultywacji. Jest to istotne z punktu widzenia ewentualnych sankcji za niewykonanie rekultywacji w oznaczonym terminie. Wystarczy, aby terminem tym była data, np. ostatecznej decyzji wygaszającej koncesję.
- Należy przyjąć bardziej elastyczny model kierunków rekultywacji. Powinny być one różnorodne tak, jak różne są potrzeby dla zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych.
- Dużym obciążeniem przedsiębiorców górniczych jest koszt utrzymania terenów zrekultywowanych, które oczekują przeklasyfikowania lub na przyjęcie przez Lasy Państwowe. Taka sytuacja mogłaby być rozwiązana podobnie, jak wg art. 11 ust. 1b ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, gdzie złożony wniosek do organów wraz z załączoną decyzją o zakończeniu rekultywacji byłby wiążący, a decyzja wydana miałaby charakter deklaratoryjny. Automatycznie grunty te z chwilą złożenia kompletnego wniosku o przeklasyfikowanie, miałyby inną stawkę opodatkowania.

- Znikoma jest wielkość pozyskiwania funduszy na prowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Z inicjatywy wszystkich zainteresowanych, zarówno przedstawiciele organów administracji, nauki i przedsiębiorców, winien powstać projekt dotacji, funduszy celowych, które konkretnie przeznaczone byłyby na rekultywację terenów poeksploatacyjnych.

Wymienione zagadnienia, to tylko najpilniejsze obszary wymagające dyskusji. Nie zmienia to jednak faktu, że system regulacji prawnych w odniesieniu do rekultywacji w granicach zakładu górniczego, w szczególności pod rządami obecnego *Prawa geologicznego i górniczego* oraz aktów wykonawczych, jest sprawny.

5. PODSUMOWANIE

Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych, zawsze była i będzie ważnym elementem planowania działalności górniczej. Planując ją na wczesnym etapie, w najlepszy sposób chronimy glebę i powierzchnię ziemi przed niekorzystnym przekształceniem. Jednocześnie z góry określone uwarunkowania, umożliwiają optymalizację procesu eksploatacji kopaliny. Obecny system prawa, mimo pewnych niedociągnięć, określa warunki do prowadzenia przez przedsiębiorców rekultywacji. Zrekultywowane tereny po eksploatacji kopalin skalnych, stanowią liczne przykłady nadania tym terenom nowych walorów użytkowych.

LITERATURA

- GUS, 2012, *Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa.
- KASZTELEWICZ Z., 2010, *Rekultywacja Terenów pogórnich w polskich kopalniach odkrywkowych*, Monografia, Wyd. Fundacja Nauki i Tradycje Górnicze AGH, Kraków.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Dz.U.1997.78.483.
- KRZAKLEWSKI W., 2001, *Rekultywacja obszarów pogórnich i przemysłowych*. Przemiany środowiska naturalnego a ekorozwój, red. Kotarba M.J., TBS „Geosfera”, Kraków.
- PN-G-07800:2002. *Górnictwo odkrywkowe, Rekultywacja, Ogólne wytyczne projektowania*.
- PTAK M., 2013, *Przyrodnicze elementy metody KZN2000/mAHP*, Prace Naukowe Instytutu Górniczego PWr. nr 136, Studia i Materiały Nr 43.
- Rozporządzenie z dnia 16 lutego 2012 r. ws. *planów ruchu zakładów górniczych*, Dz.U.2012.372.
- Rozporządzenie z dnia 24 kwietnia 2012 r. ws. *szczegółowych wymagań dotyczących projektów zagospodarowania złóż*, Dz.U.2012.511.
- Rozporządzenie z dnia 8 kwietnia 2013 r. ws. *szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu odkrywkowego zakładu górniczego*, Dz.U.2013.1008.
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o *ochronie gruntów rolnych i leśnych*, Dz.U.2013.1205.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, Dz.U.2013.1232.
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, Dz.U.2012.647.
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o *zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie*, Dz.U.2007.210
- Ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o *odpadach wydobywczych*, Dz.U.2013.1136.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*, Dz.U.2011.163.981.

WUG, 2011, *Sprawozdanie*, Katowice.

WUG, 2012, *Sprawozdanie*, Katowice.

RECLAMATION OF MINE ACCORDING TO THE NEW GEOLOGICAL AND MINING LAW AS AN IMPORTANT ELEMENT OF MINE PLANNING

Well-planned mining business is characterized by the knowledge about the way of ending at the starting point of this activity. Those elements should be included mine reclamation and liquidation. These two processes are important for the profitability of investment which is mineral extraction and it is the environmental protection and geological and mining legal obligation. This paper explain this issues taking into account the Geological and Mining Law and its executive acts. The authors also asses the new and existing regulations considering their effectiveness in enforcing in the range of mine reclamation. The analysis of low regulations and the authors experience allowed for presentation few theses about the whole process of mine reclamation.